

Категорія справи № 127/28096/13-ц: Цивільні справи (до 01.01.2019); Позовне провадження; Спори, що виникають із договорів; Спори, що виникають із договорів найму (оренди).

Надіслано судом: не визначено. Зареєстровано: 11.04.2014. Оприлюднено: 15.04.2014.

Дата набрання законної сили: 18.04.2014

Номер судового провадження: не визначено

Справа № 127/28096/13-ц

Провадження № 2/127/427/14

РІШЕННЯ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

07.04.2014 року

Вінницький міський суд Вінницької області в складі:

головуючого судді Вохмінової О.С.

при секретарі Солтисюк К.В.

з участю представника позивача ОСОБА_1

представника відповідачки ОСОБА_2

представника третьої особи Руснака В.О.

розглянувши у відкритому судовому засіданні в м. Вінниці цивільну справу за позовом ОСОБА_4 до ОСОБА_5 про зобов'язання повернути майно, одержане за нікчемним правочином і за зустрічним позовом ОСОБА_5 до ОСОБА_4, третя особа без самостійних вимог - ПАТ «Мегабанк» про визнання договорів дійсними, -

в с т а н о в и в :

ОСОБА_4 мотивував позов тим, що йому належить на праві власності автомобіль ВАЗ 21112, 2006 року випуску, державний номер НОМЕР_1. 06.12.2010 року він уклав з відповідачкою договір оренди транспортного засобу № 112/06-03/2.3 і передав відповідачці транспортний засіб, ключі, свідоцтво про державну реєстрацію, що також підтверджується актом прийому-передачі від 06.12.2010 року. Також він видав довіреність, посвідчену нотаріусом, відповідно до якої він уповноважив ОСОБА_5 представляти його інтереси, пов'язані з експлуатацією і керуванням транспортним засобом на строк до 02.12.2013 року. В зв'язку з систематичним невиконанням відповідачкою умов договору оренди ним було прийнято рішення про розірвання договору і 01.03.2011 року подав нотаріусу заяву про відкликання довіреності, проте відповідачка відмовилась повернути автомобіль. Одночасно вона звернулась до суду з позовом про визнання права власності на автомобіль, проте рішенням від 14.05.2013 року їй було відмовлено і рішення набуло чинності відповідно до ухвали Апеляційного суду Вінницької області від 13.06.2013 року. Даними рішеннями встановлено факт нікчемності договору оренди транспортного засобу, оскільки форма не відповідає вимогам ч. 2 ст. 799 ЦК України. На підставі ст. 216 ЦК України просив застосувати наслідки недійсності нікчемного договору і зобов'язати ОСОБА_5 передати йому автомобіль ВАЗ 21112, 2006 року випуску, державний номер НОМЕР_1, ключі від автомобіля і свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу.

11.02.2014 року відповідачка ОСОБА_5 подала зустрічний позов до ОСОБА_4 (а.с. 52-56), який вона мотивувала тим, що в 2007 році ОСОБА_4 запропонував їй придбати у нього автомобіль ВАЗ 21112, державний номер НОМЕР_1, а оскільки у неї не було коштів для сплати вартості автомобіля вони домовились про передачу автомобіля в платне користування із одночасною виплатою його вартості частинами, а після повної сплати вартості автомобіля ОСОБА_4 зобов'язувався оформити право власності і відповідні правовстановлюючі документи на ОСОБА_5 04.12.2007 року вони уклали договір оренди автомобіля № 112/06-03/2, згідно якого вона отримала автомобіль у строкове платне користування до 31.10.2008 року, розмір орендної плати - 110 грн. щоденно. Додатковою угодою № 1 від 04.12.2007 року до договору оренди визначили оціночну вартість транспортного засобу - 55845 грн., а із сплаченої суми орендної плати - 110 грн., 51 грн. зараховувалась на погашення оціночної вартості автомобіля. 05.12.2007 року ОСОБА_4 видав довіреність на представлення його інтересів під час експлуатації автомобіля на строк до 05.12.2010 року.

10.12.2008 року між ними був укладений договір оренди транспортного засобу до 31.10.2009 року із сплатою орендної плати в сумі 130 грн. щоденно. На підставі додаткової угоди № 2 від 10.12.2008 року до договору оренди оціночна вартість

автомобіля встановлена у 52 509,59 грн. Із щоденної сплаченої суми 60 грн. зараховувалось на погашення оціночної вартості автомобіля.

08.12.2009 року між ними був укладений договір оренди транспортного засобу до 07.11.2010 року із сплатою орендної плати в сумі 150 грн. щоденно. На підставі додаткової угоди № 1 від 08.12.2009 року до договору оренди оціночна вартість автомобіля встановлена у 73000 грн. Із щоденної сплаченої суми 80 грн. зараховувалось на погашення оціночної вартості автомобіля, а 70 грн. - як орендна плата.

02.12.2010 року ОСОБА_4 знову видав довіреність на представництво інтересів, пов'язаних із експлуатацією автомобіля на строк до 02.12.2012 року

06.12.2010 року між ними укладений договір оренди цього ж транспортного засобу до 05.11.2011 року із сплатою орендної плати в сумі 150 грн. щоденно. На підставі додаткової угоди № 1 від 06.12.2010 року до договору оренди оціночна вартість автомобіля встановлена у 44 200 грн. Із щоденно сплаченої суми 80 грн. зараховувалось на погашення вартості автомобіля.

Від нотаріального посвідчення договорів ОСОБА_4 відмовився, пояснюючи це зайвою витратою коштів і довірливими стосунками. Вона належним чином виконувала договори, станом на 18.01.2011 року сплатила 249 610 грн., з яких орендна плата - 75 671 грн., вартість автомобіля - 73 159 грн., проте розписки відповідач не надавав. Рішенням Апеляційного суду Вінницької області від 06.12.2012 року встановлені факти правомірного перебування автомобіля у володінні ОСОБА_5 та безперервного користування з 04.12.2007 року, сплати орендної плати і оціночної вартості автомобіля та відсутності боргу перед ОСОБА_4

Таким чином, досягнувши згоди з усіх істотних умов договорів оренди від 2007 року, 2008 року, 2009 року, 2010 року та додаткових договорів до них, виконавши їх умови, але через відмову ОСОБА_4 від їх нотаріального посвідчення, на підставі ст. 220 ЦК України ОСОБА_5 просила визнати ці договори дійсними.

В судовому засіданні представник позивача ОСОБА_4 - ОСОБА_1 позов підтримав, суду пояснив, що нікчемність договору від 06.12.2010 року встановлена рішенням суду від 14.05.2013 року, залишеним без змін ухвалою Апеляційного суду Вінницької області від 13.06.2013 року, тому на підставі ст.216 ЦК України відповідачка зобов'язана повернути автомобіль, ключі і свідоцтво про реєстрацію. Додав, що ОСОБА_5 систематично не виконувала умови договору оренди від 06.12.2010 року і взагалі не сплачувала орендну плату. Решта договорів не можуть бути визнані дійсними, оскільки вони не посвідчувались нотаріально, крім того, автомобіль в заставі банку і через це умова договору про право викупу також не може бути визнана дійсною. За таких обставин, а також в зв'язку з пропуском строку позовної давності, в задоволенні зустрічного позову просив відмовити.

Представник відповідачки ОСОБА_5 - ОСОБА_2 позов не визнала, оскільки між сторонами виникли договірні зобов'язання з 2007 року, було досягнуто згоди з усіх істотних обставин і ці умови договорів оренди виконувались, грошового боргу ОСОБА_5 перед ОСОБА_4 не має. Такі обставини встановлені рішенням Апеляційного суду Вінницької області від 06.12.2012 року. За 3 роки (станом на 06.12.2010 року) вона сплатила позивачу 75 671 грн. орендної плати і 73 159 грн. за викуп автомобіля, що значно перевищує його вартість, проте, якби був борг по оплаті, ОСОБА_4 пред'являв би відповідні вимоги. Саме він ухилився від нотаріального посвідчення договорів, мотивував тим, що між ними довірливі стосунки, тому просила суд визнати договори оренди та додаткові угоди до них від 04.12.2007 року, 10.12.2008 року, 08.12.2009 року, 06.12.2010 року дійсними на підставі ст. 220 ЦК України. Вважає, що строк позовної давності не пропущений, оскільки протягом семи років ОСОБА_4 вважав договори оренди дійсними, виконував їх, не заявляв про їх нікчемність, а перший позов він подав 11.05.2011 року з підстав припинення договору оренди.

Представник третьої особи без самостійних вимог - ПАТ «Мегабанк» - Руснак В.О. підтримав позов ОСОБА_4 і заперечив щодо задоволення позову ОСОБА_5 Пояснив, що автомобіль перебуває в заставі ПАТ «Мегабанк», борг по кредитному договору ОСОБА_4 становить 19 854,60 грн., тому договори оренди неможливо визнати дійсними. Банк такої згоди на укладення договорів не надавав.

Вислухавши пояснення представників сторін, дослідивши матеріали справи та оцінивши докази в їх сукупності, суд прийшов до висновку, що первісний позов ОСОБА_4 підлягає задоволенню, а в задоволенні зустрічного позову ОСОБА_5 слід відмовити.

Судом встановлено, що 06.12.2010 року між ОСОБА_4 та ОСОБА_5 в простій письмовій формі був укладений договір оренди № 112/06-03/2.3 транспортного засобу ВАЗ 21112, 2006 року випуску, кузов НОМЕР_2, державний номер НОМЕР_1, на строк до 05.11.2011 року, який належить ОСОБА_4 на праві власності (а.с. 5).

Додатковою угодою № 1 до договору оренди транспортного засобу № 112/06-03/2.3 від 06.12.2010 року сторони оцінили предмет оренди на суму 44 200 грн., розмір орендної плати - 150 грн. щоденно, з яких 80 грн. зараховувалось на погашення оціночної вартості предмета оренди (викуп) (а.с. 64).

Відповідно до акту прийому-передачі від 06.12.2010 року, даний автомобіль був переданий ОСОБА_5, а також комплект ключів і свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу (а.с. 7).

Крім того, 02.10.2010 року ОСОБА_4 видав довіреність ОСОБА_5 на право керування транспортним засобом і на представництво його інтересів з питань, пов'язаних з експлуатацією транспортного засобу на строк до 02.12.2013 року (а.с. 8).

Проте, відповідно до ст. 799 ЦК України, договір найму транспортного засобу за участю фізичної особи підлягає нотаріальному посвідченню.

Відповідно до ст. 640 ЦК України договір, який підлягає нотаріальному посвідченню або державній реєстрації, є укладеним з моменту його нотаріального посвідчення або державної реєстрації.

Відповідно до ч. 1 ст. 220 ЦК України у разі недодержання сторонами вимоги закону про нотаріальне посвідчення договору такий договір є нікчемним.

Виходячи з вимог, визначених ЦК України, договір оренди транспортного засобу, укладений 06.12.2010 року між ФОП ОСОБА_4 і фізичною особою ОСОБА_5 є нікчемним.

Відповідні обставини були встановлені рішенням Вінницького міського суду Вінницької області від 14.05.2013 року, яке набрало законної сили відповідно до ухвали Апеляційного суду Вінницької області від 13.06.2013 року (а.с. 13-14, 15-16), тому на підставі ч. 3 ст. 61 ЦПК України, дані обставини доказуванню не підлягають.

В судовому засіданні також було встановлено, що договори оренди цього ж транспортного засобу були укладені між сторонами 04.12.2007 року № 112/06-03/2 на строк до 31.10.2008 року (а.с. 57), 10.12.2008 року № 112/06-03/2.1 на строк до 31.10.2009 року (а.с. 58), 08.12.2009 року № 112/06-03/2.2 на строк до 07.11.2010 року (а.с. 59).

До вказаних договорів укладались додаткові угоди, які були невід'ємними частинами відповідних договорів оренди: від 04.12.2007 року, 10.12.2008 року, 08.12.2009 року (а.с. 61-63).

Автомобіль передавався ОСОБА_5 при укладенні договорів оренди, що підтверджується відповідними актами прийому-передачі від 04.12.2007 року, 10.12.2008 року, 09.12.2009 року (а.с. 65-67).

Проте, вказані договори оренди між суб'єктом підприємницької діяльності ОСОБА_4 і фізичною особою ОСОБА_5, в порушення вимог ч. 2 ст. 799 ЦК України, також укладались в простій письмовій формі, тому відповідно до ст. 220 ЦК України, є нікчемними.

Твердження представника відповідачки ОСОБА_2, що ОСОБА_4 ухилився від нотаріального посвідчення договорів, є безпідставним, оскільки факт ухилення належними доказами не підтверджений. З пояснень представників сторін в судовому засіданні суд робить висновок, що ні позивач ні відповідачка не вчиняли дій щодо нотаріального посвідчення договорів, оскільки обом сторонам було відомо, що автомобіль перебуває в заставі ПАТ «Мегабанк» по договору від 27.11.2006 року (а.с. 96-99) і про це зроблена відмітка в свідоцтві про реєстрацію транспортного засобу.

Відповідно до ст. 17 Закону України «Про заставу» заставодавець зберігає право розпорядження заставленим майном, якщо інше не передбачено законом чи договором, проте дане право ОСОБА_4 було обмежене п. 2.1.2 договору застави від 27.11.2006 року, відповідно до якого вчинення будь-яких правочинів з предметом застави заставодавець може проводити лише після попереднього дозволу заставодержателя (а.с. 96-99).

Такого дозволу ПАТ «Мегабанк» не надавав.

В зв'язку з наведеними обставинами зустрічний позов ОСОБА_5 про визнання дійсними договорів оренди транспортного засобу від 04.12.2007 року, 10.12.2008 року, 08.12.2009 року, 06.12.2010 року задоволенню не підлягає.

Відповідно до ст. 216 ЦК України у разі недійсності правочину кожна із сторін зобов'язана повернути другій стороні у натурі все, що вона одержала на виконання цього правочину, а в разі неможливості такого повернення, зокрема тоді, коли одержане полягає у користуванні майном, виконаній роботі, наданій послугі, - відшкодувати вартість того, що одержано, за цінами, які існують на момент відшкодування.

Суд може застосувати наслідки недійсності нікчемного правочину з власної ініціативи.

Оскільки автомобіль ВАЗ 21112, 2006 року випуску, д/н НОМЕР_1, який належить на праві власності ОСОБА_4, а також комплект ключів і свідоцтво про реєстрацію НОМЕР_3 знаходиться у ОСОБА_5, що визнали сторони в судовому засіданні, вони підлягають поверненню власнику внаслідок нікчемності договору оренди.

В судовому засіданні представником відповідачки ОСОБА_5 не було доведено належними доказами (письмовими) яку суму ОСОБА_5 сплатила на виконання нікчемних договорів оренди, а записи із чисел на аркушах, що викладені в довільній формі (а.с. 75-83) не можуть підтвердити факт отримання ОСОБА_4 орендної плати. В той же час представник позивача не визнав будь-яких сум, сплачених ОСОБА_5 на користь ОСОБА_4

Відповідно до ст. 545 ЦК України прийнявши виконання зобов'язання, кредитор повинен на вимогу боржника видати йому розписку про одержання виконання частково або в повному обсязі.

Відповідно до ч. 2 ст. 59 ЦПК України обставини справи, які за законом мають бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватись іншими засобами доказування.

Оскільки суд розглядає справу в межах позовних вимог і на підставі доказів, що надали сторони (ст. 11 ЦПК), а ОСОБА_5 не пред'явила вимоги щодо повернення грошей, отриманих за нікчемним правочином, і, крім того, не довела розмір сплаченої суми, підстав для стягнення з ОСОБА_4 того, що він одержав за нікчемним договором, немає.

Також немає підстав для застосування позовної давності.

Відповідно до ст. 88 ЦПК України з ОСОБА_5 на користь ОСОБА_4 слід стягнути судовий збір в сумі 403 грн., сплачений позивачем відповідно до квитанцій (а.с. 3, 46).

На підставі викладеного, керуючись ст.ст. 215, 216, 220, 545, 798-799 ЦК України, ст. 17 Закону України «Про заставу», ст.ст. 5, 8, 10, 11, 57, 59, 60, 209, 212, 214, 215 ЦПК України, суд, -

в и р і ш и в :

Позов ОСОБА_4 задоволити.

Застосувати наслідки недійсності нікчемного договору оренди транспортного засобу № 112/06-03/2.3 від 06.12.2010 року та зобов'язати ОСОБА_5 передати ОСОБА_4 легковий автомобіль ВАЗ 21112, 2006 року випуску, кузов НОМЕР_2, державний номер НОМЕР_1, комплект ключів від автомобіля і свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу НОМЕР_3 видане Вінницьким МРЕВ ВДАІ УМВС України у Вінницькій області.

Стягнути з ОСОБА_5 на користь ОСОБА_4 судовий збір в сумі 403 (чотириста три) грн.

В задоволенні зустрічного позову ОСОБА_5 до ОСОБА_4 про визнання договорів дійсними - відмовити.

Рішення може бути оскаржено в апеляційному порядку до Апеляційного суду Вінницької області через Вінницький міський суд Вінницької області протягом десяти днів з дня його проголошення.

Суддя: